

การบริหารภาครัฐกับการปรับเปลี่ยนมาเป็นดิจิทัล (Public Administration and Its Digital Transformation)

ศิริภัสสรค์ วงศ์ทองดี¹⁰

“การบริหารภาครัฐ” (public administration) คือ การออกแบบรวมถึงการปฏิบัติงาน ในการทำหน้าที่ด้านต่างๆของหน่วยงานภาครัฐและกลไกที่เกี่ยวข้อง เพื่อการบริหารประเทศให้ ประชาชนอยู่ดีมีสุข มีหลักประกันด้านความมั่นคงในชีวิต การได้รับบริการสาธารณะต่างๆที่จำเป็นต่อการ ดำเนินชีวิต ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ การมีงานทำ การสาธารณสุข การศึกษา การมีโอกาสดและ ความก้าวหน้าในชีวิต มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีและปลอดภัย ได้แก่ อากาศ สาธารณูปโภค และแหล่งน้ำที่สะอาด เป็นต้น ทั้งนี้ยังต้องคำนึงถึงประเด็นของความทั่วถึง ความเท่าเทียม โดยเป็นสังคมที่ไม่มีความเหลื่อมล้ำ และมีการพัฒนาเติบโตได้อย่างยั่งยืนอีกด้วย

การบริหารภาครัฐล้วนมีความเกี่ยวข้องกับการเมือง การบริหารนโยบายสาธารณะ การ กำหนดแผนงาน การเงินและงบประมาณ การบริหารกำลังคน รวมถึงการจัดการทรัพยากรต่างๆของ รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐ ทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค ท้องถิ่น ลงมาถึงระดับสังคมหน่วย ย่อยๆ ได้แก่ ชุมชน และหมู่บ้าน เป็นต้น การบริหารภาครัฐที่ดีและมีประสิทธิภาพจะต้องทำการ ประสานพลังในการทำหน้าที่จากทุกๆภาคส่วน เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนองคาพยพต่างๆที่อยู่ทั้ง ภายในประเทศและนอกประเทศ ตั้งแต่หน่วยที่เล็กที่สุด คือ ระดับบุคคล ขยายออกไปในวงที่ใหญ่มาก ขึ้น ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศ ภูมิภาคและประชาคมโลก เพื่อให้ประชาชน พลเมืองของแต่ละประเทศ หรือประชาคมที่เป็นพลเมืองโลก สามารถเข้าถึงซึ่งสามสภาวะซึ่งเป็น เป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาได้อย่างแท้จริง (ปรับจากปกรณ ศิริประกอบ, 2562:V; Denis Goulet, 1971 ในศิริภัสสรค์ วงศ์ทองดี, 2563:5-6) ได้แก่

1. สภาวะการเข้าถึงสิ่งจำเป็นในการมีคุณภาพชีวิตที่ดี (a state of having sustenance)

ได้แก่ อาหาร อากาศ เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่พำนักอาศัย เป็นต้น

¹⁰ รองศาสตราจารย์ ดร., ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต และ เลขาธิการสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย (2562-ปัจจุบัน) Email: sirapatsorn@gmail.com Tel: 081-867-8940; Line id: sirapatsornwong

2. สภาวะการมองเห็นคุณค่าในตนเอง (a state of having self-esteem) คือ การเคารพรักในศักดิ์ศรีและคุณค่าแห่งตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง
3. สภาวะแห่งการมีเสรีภาพ (a state of having freedom from servitude) หมายถึง การมีอิสระทางความคิดและมีความสามารถในการตัดสินใจ เลือกสิ่งต่างๆบนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผลซึ่งคิดได้ด้วยตนเอง

การศึกษาถึงการบริหารภาครัฐ หรือวิชา “รัฐประศาสนศาสตร์ (Public Administration)” หมายถึง “ศาสตร์ (Science/ Discipline) ที่ว่าด้วยการบริหารงานของภาครัฐ หรือ ของรัฐบาลและหน่วยงานต่างๆของรัฐ” เกิดจากการนำเอาคำสองคำ คือคำว่า “Public” หมายถึง “ความเป็นสาธารณะ” มารวมกับคำว่า “Administration” ซึ่งหมายถึง “การบริหารงาน” คือ การทำภารกิจของภาครัฐเพื่อจัดบริการให้กับประชาชน และสังคมสาธารณะ (อ้างอิงและปรับจากดิน ปรัชญพฤทธิ ในหนังสือ “รัฐประศาสนศาสตร์เปรียบเทียบ: เครื่องมือในการพัฒนาประเทศ” ตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2538: 1) ในภายหลังได้มีการนำเอาคำว่า “Management” ซึ่งคำภาษาไทยที่นิยมใช้กัน คือ “การจัดการ” มาใช้แทนที่คำว่า “Administration” ซึ่งภาษาไทยมักใช้คำว่า “การบริหาร” จึงพบคำว่า “Public Management” ในความหมายเดียวกับ “Public Administration” ในแวดวงการศึกษาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ในช่วงถัดมา (ปกรณ์ ศิริประกอบ, 2562: 19) ในทัศนะของปกรณ์ ศิริประกอบและผู้เขียน คำทั้งสองคำนี้สามารถใช้แทนกันได้ (intertangle)

เมื่อได้ศึกษาถึงประวัติศาสตร์หรือวิวัฒนาการของการเกิดขึ้นของ “รัฐ (state)” หรือ “รัฐชาติ (nation state)” จะพบว่า การที่ประชาชนหรือคนในรัฐหรือสังคมยินยอมให้ “รัฐ” หรือ “รัฐบาล (government)” ทำหน้าที่ต่าง ๆ นานาของรัฐ ซึ่งมีอยู่หลายด้านและหลายบทบาทหน้าที่ ซึ่งล้วนเกี่ยวข้องกับชีวิตและคุณภาพชีวิตของผู้คนในสังคมตั้งแต่เกิด หรือก่อนเกิด กระทั่งเติบโต และตายจากไป ซึ่งการศึกษาถึงการกำเนิดของรัฐ หรือรัฐชาติ มีอยู่หลากหลายแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาอธิบายความเป็นมาและความหมายของรัฐและรัฐชาติได้อย่างละเอียดลออทุกแง่มุม ท่านผู้อ่านที่สนใจในประเด็นนี้ สามารถศึกษาได้ด้วยตนเองจากแหล่งความรู้ที่เข้าถึงได้ง่ายในยุคข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นหนึ่งในหน้าที่ของรัฐที่จะต้องจัดให้ประชาชนทุกคนในสังคมสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้เหล่านั้นได้จริง แต่กระนั้น ก็ยังตั้งอยู่ภายใต้ “เงื่อนไขสำคัญ 3 ประการ” คือ

- (1) การทำให้คนทุกคนมีเทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานที่จะช่วยในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลและความรู้เหล่านั้นในทุกแห่งหน
- (2) ต้องทำให้ผู้เรียนหรือประชาชนทุกคนมีความพร้อมในด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ ความต้องการและโอกาสในการเข้าถึงช่องทางและแหล่งการเรียนรู้เหล่านั้น และ

(3) ต้องมีการลงทุนให้มีการจัดการความรู้ (Knowledge management) จัดให้มีฐานข้อมูลความรู้ ข้อมูลเชิงประจักษ์หรือหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มากเพียงพอในรูปแบบต่างๆที่เข้าถึงได้ง่ายและมีความหลากหลาย เหมาะกับผู้เรียนในแต่ละช่วงวัยและมีวิธีการเรียนรู้ซึ่งเป็นไปตามรูปแบบหรือสไตล์การเรียนรู้ของแต่ละบุคคล (Learning styles) ทั้งนี้ ในการจัดการความรู้จะต้องทำการจัดระบบ ให้มีการบันทึก มีวิธีการใช้งานที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายอย่างหลากหลายช่องทาง และมีรูปแบบการถ่ายทอดที่มีความเป็นมิตร สากล ข้อมูลความรู้ถูกต้อง ทันสมัยและเชื่อถือได้

สำหรับเงื่อนไขในข้อที่ (1) และข้อที่ (2) ข้างต้น จะมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับคำว่า “ความเหลื่อมล้ำหรือความแตกต่างทางดิจิทัล (Digital Divide)” ซึ่งเป็น ความเหลื่อมล้ำ (ช่องว่าง) ในการครอบครอง และเข้าถึงเทคโนโลยี สารสนเทศและข้อมูลความรู้ จัดว่าเป็นความเหลื่อมล้ำหรือความแตกต่างระหว่างประชากรกลุ่มต่างๆภายในสังคมประเทศที่มีโอกาสในการเข้าถึงเทคโนโลยี สารสนเทศข้อมูล ข่าวสารและความรู้ที่ไม่เท่าเทียมกัน เช่น ในระหว่างประชากรที่อาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ กับประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท ระหว่างกลุ่มประชากรที่มีเพศ และอายุที่ต่างกัน ระหว่างผู้ที่มีระดับการศึกษาและรายได้ที่ต่างกัน ระหว่างผู้ที่มีเชื้อชาติ วัฒนธรรมและภาษาที่ต่างกัน ทั้งนี้ ยังรวมไปถึงความเหลื่อมล้ำในโอกาสการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและความรู้ของแต่ละบุคคลอีกด้วย ซึ่งบางคนอาจจะไม่มี หรือ มีน้อยกว่าบุคคลอื่น หรือคำค่านี้อาจจะใช้ในเชิงเปรียบเทียบในภาพกว้าง เช่น ระหว่างความเหลื่อมล้ำของผู้คนในประเทศต่างๆบนโลกใบนี้ เช่น ผู้คนในประเทศที่มั่งคั่งหรือพัฒนาแล้ว ซึ่งมักจะมีความพร้อมทางด้านดิจิทัลมากกว่าผู้คนอีกกลุ่มหนึ่ง ทั้งนี้เงื่อนไขสำคัญในข้อที่ 1 และข้อที่ 2 มากกว่าผู้คนในประเทศยากจนหรือประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งมีจำนวนมากกว่าเมื่อเทียบสัดส่วนกัน (อ้างอิงและปรับจาก <https://dict.longdo.com/search/Digital%20Divide> สืบค้นวันที่ 30 มีนาคม 2563)

สำหรับเงื่อนไขในข้อที่ (3) การจัดการความรู้ นับตั้งแต่ได้มีการประดิษฐ์คิดค้นอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ ในราว ค.ศ.1958 โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีที่ในงานพิมพ์ พบจากในหนังสือ “[ฮาร์เวิร์ดบิซเนสรีวิว \(Harvard Business Review\)](#)” ซึ่งเขียนโดยโทมัส แอล. วิลเลอร์ ซึ่งได้ให้ความเห็นเอาไว้ว่า “เทคโนโลยีใหม่ที่ยังไม่มีชื่อที่กำหนดขึ้นในขณะนั้น แต่เป็นสิ่งที่เดียวซึ่งทุกคนที่รู้จักกันในชื่อว่า “เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology: IT)” โดยมีคำจำกัดความเอาไว้ว่า คือ เทคโนโลยีที่ประกอบด้วยเทคโนโลยีอีกสามประเภท ได้แก่

(1) เทคนิคที่ใช้เพื่อการประมวลผลข้อมูล (Data processing techniques)

(2) การประยุกต์ใช้วิธีการทางสถิติและคณิตศาสตร์เพื่อการตัดสินใจ (The statistical and mathematical applications for making decisions)

(3) การจำลองความคิดขั้นสูงที่มีความซับซ้อนจำนวนมากผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (The computer simulations of highly complex highly level of thinking processes)

เมื่อกล่าวถึง วิวัฒนาการของการศึกษาวิชา “รัฐประศาสนศาสตร์” หรือ “การบริหารภาครัฐ (Public Administration)” ซึ่งได้เริ่มต้นอย่างเป็นทางการครั้งแรกที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ.1887 และได้มีการแบ่งยุคของการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์เอาไว้หลายแนวทาง ในที่นี้ขอนำเอาแนวทางในการแบ่งการบริหารจัดการภาครัฐออกเป็น 3 รูปแบบ ตามแนวคิดของ Denhardt & Denhardt (2000;2003;2008;2011) โดยปรกรณ์ ศิริประกอบ (2558;2559;2560;2560;2562) ได้นำมาเป็นแนวทางในการศึกษาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ในหนังสือ ชื่อ “**3 พาราไดม์ทางรัฐประศาสนศาสตร์:แนวคิด ทฤษฎี และการนำไปปฏิบัติจริง**” ซึ่งได้จำแนกไว้เป็น 3 พาราไดม์ ทั้งในเชิงแนวคิด ทฤษฎี และการนำไปปฏิบัติจริง โดยอ้างอิงจากข้อเสนอของ Denhardt & Denhardt สองสามีภรรยาแห่งมหาวิทยาลัยอริโซนา (Arizona State University) โดยจะขอนำมากล่าวพอเป็นสังเขป ดังนี้ (ปรับจากปรกรณ์ ศิริประกอบ, 2562, คำนำในสารพิมพ์ครั้งที่ 1: IX)

1. รัฐประศาสนศาสตร์แนวเก่า (Old Public Administration: OPM)
2. การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Administration: NPM)
3. การบริการสาธารณะแนวใหม่ (New Public Service: NPS)

(1) รัฐประศาสนศาสตร์แนวเก่า (Old Public Administration: OPM) เน้นค่านิยมการบริหารงานแบบราชการ แนวคิดสำคัญที่มีอิทธิพล คือ ระบบราชการในอุดมคติของแมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber's Ideal Type of Bureaucracy) ยึดกฎระเบียบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงาน การจ้างงานเน้นความมั่นคงและจ้างงานไปจนกระทั่งเกษียณอายุราชการ แม้ว่า OPM จะก่อกำเนิดมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1887 - แต่อิทธิพลของค่านิยม แนวคิด และวิธีปฏิบัติของ OPM ก็ยังมีต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน

(2)การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Administration: NPM) นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1992 ถึงปัจจุบัน กระแสแนวคิดหลักในยุคนี้ มาจากการแนวคิดเรื่องการรื้อปรับระบบของการบริหารงานภาครัฐครั้งสำคัญในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยได้รับอิทธิพลมาจากทีมงานที่ปรึกษาของรองประธานาธิบดีอัล กอร์ ในสมัยของประธานาธิบดีบิล คลินตัน ดังปรากฏในหนังสือชื่อ “*Reinventing Government: How the Entrepreneurial Spirits is Transforming the Public Sector* (1992) ของเดวิด ออสบอร์น และเท็ด แกเบลเลอร์ (David Osborne and Ted Gaebler) ซึ่งเน้นค่านิยมหลักในเรื่องความยืดหยุ่นของการดำเนินงาน เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ และการวัดความสำเร็จที่ผลงานตามแผนงานและเป้าหมายที่กำหนดไว้ มากกว่าการมุ่งยึดตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัดเช่นแต่ก่อน การจ้างงานก็ได้ปรับเปลี่ยนมาเป็นการจ้างงานตามภาระงานและเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในสัญญา (Contract employment) ไม่ใช่การจ้างงานตลอดชีพอีกต่อไป

(3)การบริการสาธารณะแนวใหม่ (New Public Service: NPS) แนวทางที่สาม เริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000 ถึงปัจจุบัน โดยเริ่มขึ้นเมื่อ Denhardt & Denhardt ได้เสนอแนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่ โดยยึดถือค่านิยมหลัก เรื่องความเป็นประชาธิปไตยจากการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและประชาสังคม เพื่อให้การจัดการภาครัฐสามารถตอบสนองความต้องการสาธารณะได้อย่างเป็นองค์รวม ในขณะเดียวกันก็ยังคงมีความแตกต่างจากการบริหารงานของภาคเอกชน อีกทั้ง บุคลากรภาครัฐจะต้องผันตัวเองมาเป็นผู้ที่เป็นอาสาสมัคร ยึดเอาประโยชน์สาธารณะเป็นศูนย์กลางมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

สำหรับรัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศไทย ตามที่ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง ปรมาจารย์ทางรัฐประศาสนศาสตร์ท่านหนึ่งของไทย ได้กล่าวในหนังสือ **“รัฐประศาสนศาสตร์เปลี่ยนโลก (Disruptive Public Administration)”** โดยอิงแนวคิดของ Nicholas Henry (1995) ว่าการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ จำแนกได้เป็นออกเป็น 8 ยุค หรือ 8 กระบวนทัศน์ (Paradigms) ดังนี้ (Nicholas Henry, 1995 ปรับจาก: บุญทัน ดอกไธสง, 2562, 2018 :42-43)

- (1) การเมืองแยกจากการบริหาร (The Politics-Administration Dichotomy: 1900-1996)
- (2) หลักการบริหาร (The Principles of Administration: 1927-1937)
- (3) รัฐประศาสนศาสตร์ในฐานะรัฐศาสตร์ (Public Administration as Political Science: 1950-1970)
- (4) รัฐประศาสนศาสตร์ในฐานะการจัดการ (Public Administration as Management: 1956-1970)
- (5) รัฐประศาสนศาสตร์ในฐานะรัฐประศาสนศาสตร์ (Public Administration as Public Administration: 1970-present)
- (6) หลักธรรมาภิบาล (Governance Paradigm: 1990-present)
- (7) พาราไดม์โลก รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ในรัฐประศาสนศาสตร์โลกหลังนวยุคดิจิทัล (Global Paradigm, E-Government in Public Administration: 2010-2015)
- (8) รัฐประศาสนศาสตร์ในยุคพลิกผัน การให้บริการสาธารณะที่เป็นเลิศในยุคอินเทอร์เน็ต ปัญญาประดิษฐ์ หุ่นยนต์ นโยบายในแนวตั้ง บล็อกเชน คลาวด์ เฟสบุ๊ก กูเกิ้ล และยูทูบจะมีบทบาทสูงในระบบบริหารราชการแผ่นดินหลังนวยุคดิจิทัล (Disruptive Public Administration, Best Service to the Public Internet of Things, AI Robotics, Vertical Policy, Block Chain, Cloud, Facebook, Google, YouTube: 2016-present)

เมื่อกล่าวถึงพัฒนาการของรัฐประศาสนศาสตร์ไทย บุญทัน ดอกไธสง (2562: 74-76) จึงได้สรุปภาพรวมของพัฒนาการของรัฐประศาสนศาสตร์ไทยไว้อย่างบูรณาการ ออกเป็น 4 ยุคสมัย ตั้งแต่ยุค 1.0 ถึงยุค 4.0 ดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้

รัฐประศาสนศาสตร์ไทย	ยุค	ช่วงระยะเวลา ปี ค.ศ.	จำนวนปี	หลักการสำคัญ
1.รัฐประศาสนศาสตร์ประเพณี (ดั้งเดิม) (Traditional Public Administration: Bureaucracy)	1.0	1900 -1945	45	● เน้นศูนย์กลางควบคุม ● ระบบราชการ ● เน้นที่กระบวนการ (Process)
2.รัฐประศาสนศาสตร์ประเพณีนิยม ไทย (New Public Administration: Neo- Public Administration)	2.0	1946-1985	39	● เพิ่มเทคโนโลยีและการ ตัดสินใจ เน้นที่โครงการ (Program) ● ใช้หลักการของ ภาคเอกชน (use private principles)
3.รัฐประศาสนศาสตร์ยุคทันสมัย (Modern Public Management)	3.0	1986-2010	24	● ทางเลือกสาธารณะ ● เศรษฐกิจมหภาค ● การสื่อสาร ● สารสนเทศ ● Result-based ● Innovation policy
4.รัฐประศาสนศาสตร์เปลี่ยนโลก 4.0-5G (Post-modern Public Management: Disruptive Public Service Management)	4.0	2011-2020	9	● นวัตกรรมและออนไลน์ (Online) ● นวัตกรรมผู้นำเข้มแข็ง ● ประชาธิปไตยใช้ระบบ Big Data เน้น Fastest speed ● องค์การเครือข่าย ไร้ พรมแดนใน 4 พลังหลัก ได้แก่ (1) การปฏิบัติอย่าง มีสติกำกับ: Highest touch (2) การใช้ เทคโนโลยีทำลายล้างเพื่อ สร้างสรรค์สิ่งใหม่มา แทนที่: Highest disruptive technology (3) การนำนวัตกรรมการ บริการมาปรับใช้:

รัฐประศาสนศาสตร์ไทย	ยุค	ช่วงระยะเวลา ปี ค.ศ.	จำนวนปี	หลักการสำคัญ
				dynamic innovation service management (4) การสร้างสมดุล ระหว่างระบบนิเวศน์กับ การจัดการ: Balanced ecology and management

ตารางที่ 1: ยุคของรัฐประศาสนศาสตร์ไทยและหลักการสำคัญ (ที่มาและปรับจาก: บุญทัน ดอกไธสง, 2519; 2562: 74-76)

ทั้งนี้ บุญทัน ดอกไธสง (2562: 76) ได้สรุปว่า ต่อไปนี้ (ปีค.ศ.2019, พ.ศ.2562) รัฐประศาสนศาสตร์ไทยจะอยู่ในคลื่นลูกที่ 4 คือ “**นวยุคใหม่ของการบริการสาธารณะ**” ซึ่งเป็นคลื่นลูกที่ 4 ของรัฐประศาสนศาสตร์ หรือยุคแห่งการพลิกผันของรัฐประศาสนศาสตร์ (ยุค 4.0) ซึ่ง บุญทัน ดอกไธสง เรียกย่อๆว่า “**DPSM: Disruptive Public Service Management**” นั่นเอง (Post-modern Public Service Management in 21st Century the Forth Wave of Public Administration Disruptive Public Service Management (DPSM) (ที่มา:บุญทัน ดอกไธสง,2562: 76)

เมื่อพิจารณาถึงพัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศ ก็ได้มีการจัดแบ่งออกเป็น 5 ยุค โดยจำแนกตามเทคโนโลยีการจัดเก็บข้อมูลและการประมวลผลที่นำมาใช้ ได้แก่ (อ้างอิงและปรับจาก :[https://th.wikipedia.org/wiki/](https://th.wikipedia.org/wiki/สืบค้นวันที่_30_มีนาคม_2563) สืบค้นวันที่ 30 มีนาคม 2563 และบุญทัน ดอกไธสง, 2562)

- (1) ยุคแรก: ยุคก่อนเครื่องจักรกล (3000 ปีก่อน ค.ศ. – คริสต์ทศวรรษ 1450)
- (2) ยุคที่สอง: ยุคเครื่องจักรกล (คริสต์ทศวรรษ 1450–1840)
- (3) ยุคที่ 3: ยุคเครื่องกลไฟฟ้า (คริสต์ทศวรรษ 1840–1940) และ
- (4) ยุคที่ 4: ยุคอิเล็กทรอนิกส์ (คริสต์ทศวรรษ 1940–ปัจจุบัน)
- (5) ยุคที่ 5: ยุค 4.0 - 5G (คริสต์ทศวรรษ 2020–ปัจจุบัน) (ปรับจาก:บุญทัน ดอกไธสง, 2562: 75-76)

สำหรับในยุคที่ 5 ตามที่บุญทัน ดอกไธสง ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “**รัฐประศาสนศาสตร์เปลี่ยนโลก (Disruptive Public Administration)**” โดยกล่าวว่า “5G” คือ ผลผลิตของมนุษย์ที่คิดต่าง และมองไปข้างหน้า เป็นมนุษย์ที่กล้าเผชิญความจริง และยอมรับว่าความสำเร็จเมื่อวันวานหรือในอดีต ไม่อาจสร้าง

ความสำเร็จใหม่ๆได้ การบริหารราชการแผ่นดิน (หรือ การบริหารภาครัฐ) จะต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างขนานใหญ่ ทั้งในเชิงรูปแบบและเนื้อหา โดยการบริหารที่เป็นพลวัตและสร้างนวัตกรรมที่ช่วยเพิ่มคุณค่าให้แก่มนุษยชาติ เพื่อให้ประเทศชาติอยู่รอดจึงจะสามารถดำรงอยู่ได้ (ปรับจาก: บุญทัน ดอกไธสง, 2562 คำโปรยโดยผู้เขียน บุญทัน ดอกไธสง)

สำหรับบทความนี้ ผู้เขียน (ศิริภัสสรค์ วงศ์ทองดี, 2653) ให้ความสำคัญกับยุคที่ 4 และยุคที่ 5 โดยในยุคที่ 4 เป็นยุคอิเล็กทรอนิกส์เริ่มเมื่อประมาณคริสต์ทศวรรษ 1940 ถึงปัจจุบัน (ค.ศ. 2020) พร้อมๆกับยุคที่ 5 ซึ่งเป็นยุคแห่งการทำลายล้างเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ หรือ “Disruption Era” โดยเน้นที่ประเด็นการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICTs) มาใช้ในการบริหารงานในภาพกว้างๆ และเมื่อหันมามองที่การบริหารภาครัฐเพื่อจะทำการศึกษาถึงการบริหารงานในยุคดิจิทัล และการบริหารภาครัฐดิจิทัล (Digital Public Administration) รวมทั้งการให้ความสำคัญกับปัจจัยสำคัญของการนำไปสู่ความสำเร็จ เช่น ภาวะผู้นำ ชุดความคิด ระบบ กลไก และเครื่องมือทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่จะช่วยปรับปรุงให้การบริหารงานที่เกิดขึ้นรวมทั้งการบริหารภาครัฐ ให้สามารถตอบโจทย์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างครอบคลุมและทั่วถึง อันเป็นที่มาและแรงจูงใจในความพยายามเขียนบทความต่อเนื่องออกมาเป็นซีรีส์ (series) ให้ทุกท่านได้ติดตามกันต่อไป

ภาพที่ 1: ยุคอิเล็กทรอนิกส์และยุคดิจิทัล (ที่มา: <https://www.google.com/search?https://www.google.com/search?q=disruption+era&source> สืบค้นวันที่ 30 มีนาคม 2563)

เอกสารอ้างอิง (References)

- Goulet, D. (1971). *The Cruel Choice: A New Concept in the Theory of Development*. New York: Atheneum.
- Meister, J.C. (2017). , Mulcahy, K.J. (2017). *The Future Workplace Experience: 10 Rules for Mastering Disruption in Recruiting and Engaging Employees*. New York: Routledge.

- Halpin, E.F., Griffin, D., Rankin, C., et.al.2013. *Digital Public Administration and E-Government in Developing Nations: Policy and Practice*. Hershey, PA: Information Science Reference (IGI Global). <https://www.igi-global.com/book/digital-public-administration-government-developing/72163>
- Warf, Barney. 2017. *e-Government in Asia: Origins, Politics, Impacts, Geography*. NY: ELSEVIER. <https://www.elsevier.com/books/e-government-in-asia-origins-politics-impacts-geographies/warf/978-0-08-100873-7>
- Robbins, P.R., Judge, A.T. (2019). *Organizational Behavior*. 18th ed. Harlow, UK: Pearson.
- Tapscott, Don; Tapscott, Alex.2016. *Blockchain Revolution*. Penguin: Canada. และ แปลโดย พรศักดิ์ อรุณฉัตรชัยรัตน์.2017. *Blockchain เปลี่ยนโลก*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ด.
- Bass,B.M.& Riggio,R.E.2006.2nd ed.Transformational Leadership. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- Budd, Leslie., Harris, Lisa. 2009. *e-Governance: Managing or Governing?* NY: Routledge.
- Davidow William H. & Malone. Michael S. 1992. *The Virtual Corporation: Structuring and Revitalizing the Corporation for the 21st Century*. New York: Harper Business. <https://www.routledge.com/e-Governance-Managing-or-Governing-1st-Edition/Budd-Harris/p/book/9780415965187>
- Obi, Toshio. 2007. *E-Governance: A Global Perspective on a New Paradigm*. Amsterdam: IOS Press. <http://ebooks.iospress.nl/volume/e-governance>
- Norris, F. Donald. 2007. *Current Issues and Trends in E-Government Research*. Hershey: Cybertech Publishing.

Milton, C.R.1981.Human Behavior in Organizations: Three Levels of Behavior. New Jersey: Prentice-Hall.

Christensen, C.M., et.al.2017. 3rd *Disrupting Class: How Disruptive Innovation Will Change the Way the World Learns.* New York: McGraw-Hill.

<https://www.amazon.com/Disrupting-Class-Disruptive-Innovation-Change/dp/0071592067>

ธนุวัศ สาคริก และวรรณภา ทองแดง (2562). Digital Economy Policies in ASEAN: นโยบายเศรษฐกิจดิจิทัลในอาเซียน. กรุงเทพฯ :มิตรภาพการพิมพ์และสตีวดีโอ.

บุญทัน ดอกไธสง.(2562). รัฐประศาสนศาสตร์เปลี่ยนโลก: Disruptive Public Administration.วังน้อย
พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ศิริกัสนรรค์ วงศ์ทองดี. (2563). พิมพ์ครั้งที่ 2. ผู้นำ นักบริหาร กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.